

***Презентація на тему:
«Українська СРР в
умовах нової
економічної політики»***

***«... нова економічна політика... стала
«передешкою», стратегічним відступом,
який у найближчому майбутньому міг
забезпечити ширший фронт для
комуністичного наступу»
(Я.Грицак. «Нарис історії України»)***

Проблемне питання :

Довести, що нова економічна політика, яку проводили більшовики, не була їхньою кардинальною відмовою від ідеї побудови соціалізму в СРСР та УСРР.

Хронологія подій

- 1. 1921-1929рр. – запровадження НЕПу***
- 2. 1921-1923рр. – голод в Україні (Донецька, Запорозька, Катеринославська, Миколаївська, Одеська губернії), Росії (Поволжя, Північний Кавказ, Урал)***
- 3. 1922-1928рр. – запровадження НЕПу в Україні***
- 4. Березень 1921р. – X з'їзд РКП(б) проголосив заміну продрозкладки продподатком***
- 5. 1921р. – зазнали поразки загони Нестора Махна***

***«... або Радянська
влада відмовиться від
«кавалерійської атаки
на капітал», або народ
змете її»***

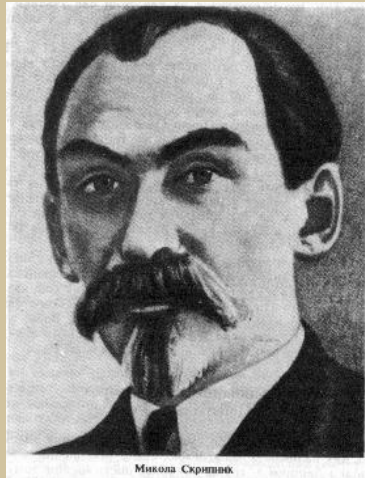
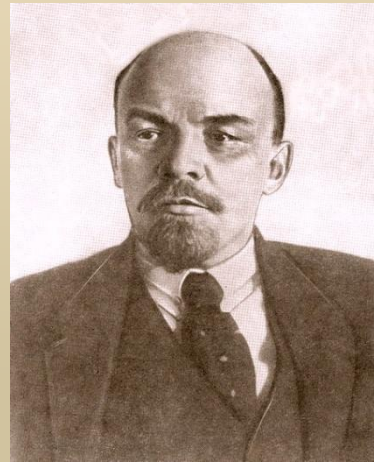
***« Неп – це всерйоз і на
довго»***

Причини впровадження НЕПУ

- Закінчення бойових дій, перехід до мирного будівництва, початок відбудови господарства вимагали нової економічної програми;**
- Кризовий стан економіки, безперспективність політики «воєнного комунізму»;**
- Невдоволення селянства продрозкладкою спонукало збройні виступи проти радянської влади і диктувало необхідність нового підходу до проблеми відносин міста і села;**
- Спад європейського революційного руху вичерпав надії на швидке здійснення світової революції і допомогу західного**

• Політичний бандитизм

- “ ... очищення України від бандитизму є питанням життя та смерті для радянської України і питанням надзвичайної ваги для всієї радянської Федерації та її міжнародного становища”

Продукція промисловості і сільського господарства Росії у 1913-1921рр.

Показники	1913	1921
Виробництво зерна (млн т)	80	37
Видобуток вугілля(млн т)	29	9
Видобуток нафти(млн т)	9,2	3,8
Виплавка заліза(млн т)	4,2	0,1
Виробництво цукру(млн т)	1,3	0,05
Виробництво електроенергії(млн кВт/год.)	2039	520

- **Обсяг промислової продукції зменшився проти 1913р. В 7 разів. Чавуну виплавлялося лише 3% від рівня 1913 р., сталі – 5%, вугілля видобувалося 30% . У 1921 р. на одну людину вироблялося 1 метр ситцю на рік, на одне селянське господарство – 100 грамів металевих виробів. Виробництво цукру зменшилось в 45 разів. У країні буяла несамоविता інфляція: коробочка сірників коштувала декілька мільйонів, шматок мила став кошовністю. Посівні площі скоротилися зі 110 млн десятин до 75 млн. У 1921 р. розпочався жахливий голод, що охопив Поволжя, Приуралля, Казахстан, Західний Сибір, південь України. Голодувало майже 30 млн осіб. Вимирали цілі села. Незважаючи на**

Голод 1921-1923рр.в Україні

- **Причини**

- **Об'єктивні:**

1921 - 1923 рр. – посуха, неврожай на півдні України (Донецька, Запорозька, Катеринославська, Миколаївська, Одеська губернії.)

- **Суб'єктивні:**

1. Зруйнування сільського господарства під час Громадянської війни 1918-1920рр.

2. Політика більшовицького уряду :

2.1. «воєнний комунізм» - ігнорування специфіки економічного розвитку українського села: продрозкладка надмірний продподаток (вивезення з південних територій України 18млн пудів хліба при загальному зборі 54млн пудів, що складало 35% врожаю);

2.2. вивезення надлишків хліба (з Лівобережної та Правобережної України)до Росії та інших республік (за 1922-1923 рр. – 9млн пудів зерна), за кордон (у 1922р – 13,5млн пудів зерна).

- **Наслідки**

- Померло від 4 до 7млн осіб

- Придушення селянського повстанського рух в Україні

- Зміцнення влади більшовиків

• Райони охоплені голодом 1921-1923рр.

Голод 1921-1923рр. в Україні

- **«... Положення Запоріжжя надзвичайно важке... Населення годується кураєм, кукурудзяними качанами, листям...**
- **... Голод у Донбасі прийняв жахливі розміри ... Селяни з одчаю риють собі могили ... Досі з центру не одержано ані одного зерна ...**
- **... Голодуючих дітей в Катеринославській губернії 143 тисячі... Немає ніяких продуктів для варення гарячої їди, сильніше всього відчувається брак хліба...**
- **... У голодуючих волостях Гуляй-Пільського повіту населення вимирає... На ґрунті голоду є випадки поїдання матір'ю дітей... Коти, собаки йде в їжу...»**

(Із «Бюлетня Центру Комітету допомоги голодуючим при ВУЦВК»)

- *« ... в умовах голоду політична активність селянства зменшилась до нуля. Голод виявився фактором, який ефективніше ніж каральні експедиції, втихомирював селянських повстанців. Збагнувши це, центральний уряд допоміг природному катаклізму справитися з «куркульським бандитизмом». У 1921р. в Україні було вперше апробовано терор голодом».*

С. Кульчицький

- ***У РСФРР у січні 1921р. з УСРР було відправлено 142 тис. пудів,***
- ***в лютому – 247 тис. пудів,***
- ***у березні – 1114 тис. пудів,***
- ***у квітні – 132 тис. пудів.***
- ***У травні 1921р. вивезли 522тис. пудів хліба.***
- ***У червні було вивезено 728тис. пудів хліба.***

НЕП як альтернатива “ воєнного комунізму “

Воєнний комунізм 1919-20роки

- 1. Націоналізація всіх підприємств ;**
- 2. Продовольча розкладка ;**
- 3. Заборона свободи торгівлі;**
- 4. Згортання грошового обігу (натуралізація зарплати, безплатність послуг);**
- 5. Запровадження карткової системи;**
- 6. Загальна трудова повинність;**
- 7. Мілітаризація праці.**

Нова економічна політика 1921-28роки

- 1. Денаціоналізація частини підприємств, передача в оренду і концесію дрібних і середніх підприємств;**
- 2. Продподаток;**
- 3. Легалізація торгівлі (приватної, кооперативної, державної);**
- 4. Проведення грошової реформи;**
- 5. Розвиток товарно - грошових відносин;**
- 6. Створення ринку робочої сили;**
- 7. Запровадження процедури добровільного найму і звільнення робочої сили.**

Суть непу

- ***Зміцнення позиції радянської влади в суспільстві.***
- ***Запровадження елементів ринкових відносин як єдиний шлях відродження економіки.***

Заходи непу

- **Сільське господарство**
 - 1. Заміна продрозкладки продподатком.**
 - 2. Селянам надано право продавати державі частку продукції за низькими цінами, а решту – продавати на ринку.**
 - 3. Відновлення різних форм власності: орендної, приватної, кооперативної.**

Заходи непу

- **В промисловості:**
 - 1. Приватизація дрібних та середніх підприємств, великі підприємства залишалися в державній власності.**
 - 2. Запровадження госпрозрахунку, зрівняльної заробітної плати, трудової повинності.**
 - 3. Утворення синдикатів.**
 - 4. Створення Держплану для поточного планування економічного розвитку.**
 - 5. Проведення децентралізації управління промисловістю.**

Заходи непу

- **У торгівлі та фінансах:**
 1. **Відновлення грошово – фінансової системи.**
 2. **Запровадження нової валюти – золотого червінця.**
 3. **Відновлення приватної торгівлі.**
 4. **Запровадження податків (86 видів) як джерела поповнення бюджету, платні за комунальні послуги.**
 5. **Регулярні держпозики, відкриття ощадкас.**

Особливості непу

- В Україні відновлено промисловість і сільське господарство в 1925-27 роки.**
- Неп запроваджувався у 1922 році, пізніше ніж в Росії, і з більшими труднощами.**
- Комнезами виступали проти непу**
- Швидкими темпами насичувався ринок товарами.**
- НЕП на практиці засвідчив свою життєздатність.**

Висновки

- **Неп істотно змінював вигляд країни**
- **Пожвавив економіку**
- **Змінив психологію людей**
- **Піднесення виробництва**
- **Пожвавлення товарообміну**
- **Знято соціальні напруги хоча розвиток економіки супроводжувався економічними кризами 1923 р., 1925-1926рр., 1927-1928рр.**